

KURYER LITEWSKI.

w Wilnie w Piątek dnia 17 Października r. s. 1830 Roku.

WIADOMOŚCI KRAJOWE.

Sankt-Petersburg dnia 6 października.

Przez najwyższy rozkaz dzienny Jego Cesarskiej Mości, pod dniem 30 września, wydany w Moskwie, Półkownik Adjutant J. C. M., Kokożkin, półku gwardyi Preobrażeńskiey, wyniesiony jest na Jenerał-majora i przeznaczony do orszaku J. C. M., z zatrzymaniem obowiązków pomocnika Naczelnika głównego sztabu osad wojskowych. (J. d. S. P.)

KRÓLEWSTWO POLSKIE.

Warszawa dnia 19 października.

NAYJAŚNIEJSZY CESARZ i KRÓL Jmć postanowieniem z dnia 15 (27) sierpnia r. b., naylaskawiej mianować raczył kawalerami orderu Królewskiego ś. Stanisława klasy 1wszey Jenerał-Majorów woysk Rossyjskich: Zaborińskiego 1go, Igelstroma, Proszyńskiego, Pinabla. Zaś tegoż orderu Klasy 2giey: Jenerał-majorów: Lewandowskiego, Nikitina, Lindona 2go, Briseman-von-Nettinga, Batbekowa. (G. W.)

— Do tutejszey stolicy powrócił, Xiążę Woiewoda Adam Czartoryski. (Kor. W.)

— Od niejakiego czasu Giełda tutejsza codziennie dosyć licznie uczęszczaną bywa. Naczelnicy domów celniejszych handlowych, różnych wyznani, idąc za przykładem Członków Banku i starszych Giełdy, przybywają na Giełdę, załatwiają tam interesa i przyczyniają się do pomnożenia ruchu na placu naszym. Również i meklerowie przysięgli, za których pośrednictwem stosunki handlowe korzystniey i z większą łatwością odbywają się, z gorliwością poświęcają się ważney usłudze dla handlu, skrzętnie usiłują zbliżać interesowane strony i załatwiać różnego rodzaju interesy w miarę sprzyjających okoliczności. Życzyć tylko należy, ażeby fabrykanci, naybardziej sukna, zostający w rozległych stosunkach handlowych z Rossyją; również przybywający ztamtąd kupcy i kommissanci (którzy w ciągłej są potrzebie wystawiania wexlów na Rossyją), własną swą korzyść bliżey poznawając, chcieli się do nowego u nas, pod względem handlu, porządku stosować, i na Giełdę do zbywania swych wexlów przybywać. Dotąd wspomnieni fabrykanci, oraz kupcy i kommissanci Rossyjscy, zmuszeni byli oddawać swoje interesa faktorom ubocznym, którzy nie przestając na przyzwolonym wynagrodzeniu, starali się oprócz tego innemi sposobami większych dla siebie wyszukiwać korzyści na kursie, ze stratą sprzedających, o czém ci dowiedzieć się nie mogli: bo i nabywający przez nieschodzenie się ze sprzedającymi, albo o tém wcale nie wiedzieli, albo też niektórzy nabywcy wexlów, stosownie do natury interesu, milczenie w tej mierze zachowywali. Teraz zaś, kiedy interesa odbywają się codziennie na Giełdzie, gdzie tylu schodzi się nabywców, i gdzie są meklerowie przez Rząd mianowani, i przysięgą obowiązani; sprzedający, zamiast narażania się, iak dotąd, na stratę i zależność od przebiegłych faktorów pokątnych, spodziewać się mogą rzetelnego z sobą postępowania i znacznych korzyści.

— Dziś o godzinie 10tej przed południem, przeprowadzone będą na cmentarz Ewangelicki zwłoki ś. p. W. J. Pana Woyciecha Lange, Inspektora ieneralnego robot wodnych, kawalera

Orderu ś. Stanisława, z żalem krewnych, kolegów i licznych przyjaciół onegdaj zmarłego.

— W gazecie literackiey, wychodzącej w Jenie, znajduie się opis Teatru Warszawskiego Rozmaitości, szczególniey chwaleni są Panny: Chojnacka, Werowska, Żółkowska, Panowie: Jasiński, Niwiński i Panczykowski.

— Zaproszeni od miasta Hamburga na posiedzenie Towarzystwa Badaczów natury Profesorowie tutejszego Królewsko - Alexandrowskiego Uniwersytetu, Felix Jarocki, Michał Szubert i Jan Milé wyiechali z tego miasta w dniu 28 z. m.. Professor Szubert przybyłtuż w tych dniach do Warszawy, drudzy zaś wkrótce są spodziewani.

— Dnia 17 b. m. w nocy rozstał się z tym światem ś. p. W. J. P. Jakób Fryderyk Hoffmann, Doktor Medycyny i Chirurgii, Professor przy Uniwersytecie Alexandrowskim, Członek Towarzystwa Przyjaciół Nauk. Żył lat 72.

— Kurjer Polski donosi, że w mieście obwodowem Opatowie, w Woiewództwie Sandomierskiem, między górami, ciągnącemi się przy kościele starożytnym Kollegiaty, wgłębokim parowie, znajduie się źródło obficie wodę wytryskujące. Zdarzyło się niedawno, że urzędnik pewien, chorując niebezpiecznie od lat kilku na wodną puchlinę, wkońcu nawet opuszczony od lekarzy, użył przypadkowo wody z pomiepionego źródła, poczem widoczną ulgę w cierpieniach swoich uczuł. To zachęciło go hardziej do używania ciągłego tej źródłanej wody, w skutek czego do zupełnego zdrowia powrócił.

— Rada obywatelska Województwa Mazowieckiego, rozpoczęła zwykłe posiedzenia d. 15 b. m.

— Gazeta Krakowska z dnia 15 b. m. donosi, co następuje: „Do jednego z tutejszych domów handlowych nadeszła dziś wiadomość w liście przysłanym przez sztafetę, że N. Cesarz Austriacki, przychylając się do życzeń Stanów Węgierskich, zezwolić raczył na przyłączenie Galicyi, Bukowiny i Dalmacyi, do Królestwa swego Węgierskiego.”

— W Krakowie znaczna liczba cieśli, mularzy i innych potrzebnych robotników, ugodzoną została do spieszney budowy teatru narodowego, w gnachu potrynitarским, dotąd na różne składy używanym, przy ulicy ś. Jana. Robota dniem i nocą ciągle odbywać się będzie, tak spieszenie, ażeby naydaley w 6ciu tygodniach nowy teatr mógł być otwartym. (G. W.)

PRUSSY.

Berlin dnia 14 października.

Cesarsko-Rossyjski Jenerał-major, Xiążę Łabanow-Rotowski, wyiechał ztąd do Petersburga. (Kor. W.)

— Dnia 16 —

Jenerał porucznik, nadzwyczajny poseł i pełnomocny minister przy dworze Cesarsko-Rossyjskim Schöler, wyiechał do Petersburga. (G. W.)

AUSTRIA.

Wiedeń dnia 11 października.

Dostrzegacz Austriacki zawiera: Od kilku dni rozeszły się pogłoski, które części publiczności mniej uwiadomionej, wystawiają niebezpieczeństwo wojny zagranicznej, nie tylko nie uchronney, lecz nawet bliskiej. Gdy te pogło-

ski, iak z pewnością wiemy, wynalezione zostały jedynie w zamiarze dogodzenia prywatnym spekulacyom; iesteśmy więc upoważnieni oświadczyć naywyraźniej, iż wszystkie ogółem i w szczególności polegają na fałszywych domysłach, i tokiem oraz środkami rządu naszego nie mogły bydz w żadnym sposobie usprawiedliwionemi, albo nawet spowodowanemi. (G.W.)

DANIA.

Kopenhaga d. 9 października.

Dnia 6 b.m. przepłynął tedy Admirał *Heyden* z okrętem liniowym i korwetą na morze Bałtyckie. (G.W.)

Królestwo Zjednoczonych Niderlandow.

Haga d. 5 października.

Gazeta *Staats Courant* udziela następujących szczegółów:

Podług raportow otrzymanych z dnia 2, Jenerał *Cort-Heiligers*, dnia 30 września, z 6,000 żołnierzy, przybył do *Cortenberg*, w celu połączenia się z korpusem, dowodzonym przez Xiążęcia *Fryderyka*. Zrana, tegoż dnia, kupa uzbrojonych powstańców pokazała się pod *Marly*, na drodze z *Bruxelli* do *Pilvorde*; zostali oni odpartymi, i musieli odstąpić za most *Laekenški*.

W *Gandawie*, dnia 30 września, władze postanowiły pozwolić garnizonowi wojskowemu miasta wejść do cytaelli; gubernator musiał udać się do *Hagi*, obowiązki swoje naczas poruczywszy *P. van Caneghem*, członkowi stanów ieneralnych.

W *Tournay*, dnia 28 było wynikiło zamieszanie pospółstwa. Obawiano się nowych ze strony ludu napadów.

Jenerał porucznik *Howen*, ieniec w *Bruxelli*, donosi, iż on dnia 29 września, został opuszczonym przez garnizon miasta *Mons*; żołnierze rozeszli się, a gwardya miasta, wzięwszy broń, którą oni rzucili, zajęła stanowiska w bramach miasta, w zbrojowni i magazynie prochowym. Skutkiem tych wypadkow i rozkazow nadeszłych z *Bruxelli*, Jenerał *Howen* i kilku innych wojskowych zostali do *Bruxelli* zaprowadzeni, iako ieniecy.

Transport żywności dla cytaelli leodyskiej, w nocy, dnia 30 września, pod murami *Leodyum*, był napadniony przez powstańców, pomimo przyrzeczenia *Hrabi Berlainmont*; konwoy tego transportu przemógł powstańców i sprawił im stratę około 800 ludzi; transport jednakże nie mógł dojść do swojego przeznaczenia.

Nie stanowczego niewiadomo o wypadkach w *Bruxelli*. Po ustępie wojsk królewskich, zawiązał się rząd tymczasowy; naczelnie dowództwo nad siłą zbroyną zostało poruczonem hiszpańskiemu półkownikowi, *don Juan van Halen*.

Dnia 8 października, Xiążę *Fryderyk*, powrócił do swojej głównej kwatery w *Antwerpii*; Jenerał *Cort-Heiligers* jeszcze tam nie przybył.

Baron *Stassart*, który z *Namur* wrócił do *Bruxelli*, przez tymczasowy rząd został mianowany ministrem spraw wewnętrznych i gubernatorem prowincyi *Namur*.

Czterdziestu, którzy podpisali petycyą (po większej części z prowincyi południowych), mającą za cel proszenie Króla o przystanie iednego ze swoich synów do któregoś z miast południowego, dla odbycia tam konferencyi ze znakomitszymi obywatelami, przydało jeszcze życzenie swoje, iżby Xiążę *Oranii* został mianowany Naczelnym Gubernatorem Belgium. Gdy Król nie przyjął tej petycyi, proszący złożyli ją Xiążęciu *Oranii*, który z nią się udał do Króla. J. K. M. kazał prosiącym oświadczyć, że ich żądanie przygiętem być nie może. (J.d.S.P.)

NIEMCY.

Brunswik dnia 6 października.

Seym Xięztwa zebrał się dnia 27 września; został zagaionym przez Prezydenta *Plessen*, który zgromadzeniu złożył szczegółowe wyswie-

cenie stanu kraju. Na trzecim i ostatnim posiedzeniu dnia 29, seym postanowił *Hrabię Oberga* z *Duttenstedt* mianować posłem przy dworze K. Jegomości W. Brytanii, z przyzwoitym adresem, który był odczytany i potwierdzony na témże posiedzeniu. (J.d.S.P.)

Kassel d. 4 października.

Podług świeżych i autentycznych wiadomości, spokojność została zupełnie przywróconą w prowincyi *Hanau*; kraioyey tey prowincyi dzielnie się do tego przyłożyli. (J.d.S.P.)

Darmstadt dnia 1 października.

Siła wojskowa, zebrana w górney *Hessyi*, otrzymała znaczne posilki, a J. K. W. Wielki Xiążę dowództwo nad nią powierzył Xiążęciu *Emilowi*. Wielki Xiążę upoważnił sformowanie gwardyi mieskiej w mieście *Darmstadt*. (J.d.S.P.)

Drezno dnia 1 października.

Rząd przesłał do Rady tajney reskrypt, w którym ią zobowiązuje ułożyć projekt do konstytucyi i reprezentacyi, odpowiedni potrzebom czasu i stosunkom kraju. Praca ta powinna być uskutecznioną iak naysprędzej i złożoną Rządowi ieszcze w ciągu teraźniejszego roku, iżby mogła być zakomunikowaną zgromadzeniu stanów, które się mają zebrać naysprędzej w dniu 1 marca przyszłego. (J.d.S.P.)

FRANCYA.

Paryż dnia 3 września.

Birża Paryzka. Pięć od sta, 95 fr. 25; trzy od sta, 64 fr. 65; Akcy bankowe, 1700 fr.; Pożyczka królewsko-hiszpańska, 50; fr.

Izba Deputowanych; posiedzenie dnia 27 września. Z porządku dziennego, roztrząsano raport kommissyi oskarżenia Xięcia *Polignac*. *P. Martignac* oświadczył, iż, ponieważ Xiążę *Polignac* wezwał go do bronięcia siebie, sądzi się więc obowiązany nie należeć w żaden sposób do rozpraw.

P. Gaëtan de Larocheffoucault, powiedział: iekli ministrowie mają bydz oskarżeni o zdradę, należałoby, ażeby *Karol X* nie został wygnany; że się to iednak stało; że wojna ta wyrzekła, iż artykuły kodexu karnego, stanowiące karę śmierci, nie mogą bydz do nich stosowane; że można ich oskarżyć tylko o nadużycie swey władzy do fałszowania wyborów, i że groziło usunięciem urzędników, z powodu ich opinii.

P. Berryer, oświadczywszy, iż żaden przestępca stanu nie powinien być mieszanym z innymi przestępcami, i że właśnie na tej zasadzie bronił on i zdołał ocalić jenerałów: *Debelle* i *Cambonne*, obstawał za zdaniem *P. de Larocheffoucault*; że gdy nietykalność została złamaną względem *Karola X*, nie można tęp samem pociągać do odpowiedzialności ministrów.

PP. Labourdonnaye, Francheville i *Lamezan* mówili także przeciw oskarżeniu.

Już donieśliśmy, że izba, większością 244 głosów przeciw 47, przygięła oskarżenie *X. Polignac*.

Posiedzenie dnia 28 września. Z porządku dziennego, nastąpiło dalsze naradzanie się względem raportu kommissyi oskarżenia. Izba oskarża o zdradę kraju *P. Peyronnet*, który podpisał rozkazy z dnia 26 lipca:

1) Że nadużył swej władzy, w celu sfalszowania obiorow i pozbawienia obywateli wolnego używania swoich praw cywilnych. Artykuł ten, wzięty pod głosowanie, został przygięty. Około piętnastu deputowanych strony prawey oświadczyło się przeciwnie.

2) Że samowolnie i z pogwałceniem zmienił instytucye królestwa. Artykuł ten przygięto bez roztrząsania.

3) Że się stał winnym spiskowego zamachu przeciw wewnętrznemu bezpieczeństwu kraju. Przygięto bez roztrząsania.

4) Że, uzbraiając i pobudzając obywateli do uzbraiania się iednych przeciw drugim, wznie-

cił wojnę domową, oraz wniósł spustoszenie i morderstwo do stolicy i wielu gmin innych. Przyjęto bez roztrząsania.

Przystępują do tajemnego głosowania w ogólności na naczelników oskarżenia: liczba wotujących była 286; galek białych 252; galek czarnych 54 — Izba oskarża P. *Peyronnet* i oddaje go pod sąd izby Parów. Podobnie oskarżenie złożono w tychże słowach, przeciw PP. *Chantelauze*, *Guernon-Ranville*, *Haussez*, *Cappelle* i *Montbel*.

Posiedzenie dnia 29. Z porządku dziennego, naznaczono kommissarzy do uczynienia i utrzymania oskarżenia exministrów przed izbą parów. Prezydent dał do czytania paragraff względem nominacji kommissarzy. Ten paragraf jest następującego brzmienia:

„Trzej Kommissarze, wybrani z izby deputowanych, zostaną przez nie, tajemnym głosowaniem i z prostą większością kresek, naznaczonymi do czynienia w iey imieniu wszelkich zapotrzebowań, utrzymywania i dokonania oskarżenia przed izbą parów, do której niniejsze postanowienie i wszelkie części procesu będą bezpośrednio przesłane.” Paragraff ten został przyjętym.

Przystępują do wotowania na listę nominacyjną trzech kommissarzy. Zostali mianowanymi PP. *Béranger*, *Persil* i *Madier de Montjan*.

Na témże posiedzeniu, P. *Mauguin*, z okoliczności raportu kommissyi roztrząsania projektu do prawa względem zapewnienia, aż do 60 milionów, pożyczek dla handlu, miał bardzo ważną mowę, która trwała blisko godziny, a w której wyświecił on przyczyny niepomyślności Francyi, i nieczynność władzy wykazał za jedną z tych przyczyn.

Posiedzenie dnia 30 września. Z porządku dziennego, było dalsze roztrząsanie propozycji P. *Mauguin*, względem ustanowienia Kommissyi, która by się zająca rozpoznaniem stanu Francyi.

Izba Parów postanowiła, że dnia 4 t. m., zbierze się jako sąd, celem sądenia sprawy dawniejszych ministrów.

— P. *Hubert*, Prezydent towarzystwa *Przyjaciół ludu*, które się zebrało w maneżu Pelliego, P. *Thierry*, sekretarz-podskarbi, P. *Cassin*, właściciel domu, i P. *David*, drukarz, stanęli przed 7mą izbą policyi poprawczej. Zgromadzenie widzów było znaczne. Towarzystwo to zawiązało się bez upoważnienia i zezwolenia rządu; następnie więc, trybunał skazał P. *Huberta* na trzymiesięczne więzienie i 300 fr.; *Thierrego* na trzymiesięczne więzienie i winy 160 fran. P. *Cassin* na winę 16 fr. i powrót kosztów; P. *David* został wyłączonej ze sprawy. Oprócz tego, trybunał postanawia, iż rzeczony *Towarzystwo Przyjaciół ludu* ma być rozwiązane.

— Piszą z *Tulonu*, pod dniem 23 września: „Dnia 21, wśród swistu kul i kartaczów, deszczu, bityskawic i grzmotu, przybył ze Smyrny okręt *Conquérant*, wiozący admirała *Rigny*. Fregata angielska, stojąca na kotwicy u wejścia do stowiska, powitała ją jedynastą wystrzałami działowymi, w chwili, gdy ją postrzegła. Admirał *de Rigny* nawzajem oddał pozdrowienie, i potem zarzucił kotwicę. Mamy teraz w porcie dwóch kontr-admirałów, PP. *Mallet* i *Rosamel*; jednego wice-admirała, P. *de Rigny*, i admirała *Duperré*; wszyscy czterey oczekują upłynienia kwartanownego terminu, iżby potem mogli udać się do *Paryża*, dla zdania sprawy ze swoich poruczeń.

— Dnia 19 września, wynikiły były wielkie zamieszania w *Arles*. Wydawano bułtownicze okrzyki; jeden obywatel został nawet ranionym. Zwierzchność wojskowa, zawiadomiona o tych postępach, przedsięwzięta, wspólnie ze Zwierzchnością cywilną, dzieląc środki, prędkiego ich powściągnięcia; jeden batalion 58go pólku wysłano do *Arles*.

— *Monitor* umieścił raport ministra spraw wewnętrznych o uskutecznieniu modyfikacyi w

prawach obiorowych. Na skutek tego raportu nastąpiła instrukcyja administracyjna względem urzędzenia kolegiów obierczych; głośniejszych rozporządzeń dotyczących się tajemnego głosowania, zaprowadzenia bióratymczasowego, które będzie się składało z mera i trzech elektorów, starszych wiekiem, którzy będą rozwiązywali w zdarzeniach apellacyi. W poprzedzającym tę instrukcyją raporcie powiedziano, że izba deputowanych, sprawując pełnomocnictwa swoich członków, przyjmując lub odrzucając obiór, zostaje ostatecznym i najwyższym sądem względem wypełnienia praw obiorowych.

— Przywieziono z *Algieru* do *Tulonu*, jedną z najsobliwszych armat: ma ona 9 rur, z których się strzela w jednym czasie. Rura środkowa nabija się kulą, inne ośm kartaczami.

— *Sztafeta Algierska* umieściła list, pod datą 12 września: Dnia 9 zaszły utarczki między przedpocztami z *Kabyłami*, którzy pierzchnęli po zbliżeniu się wojsk naszych. Wódz-naczelnny przyspiesza urządzenie kilku kompanij strzelców, którzy mają tworzyć ruchome kolumny, i oczyścić okolice algierskie, na 5 lub 6 mil dokoła; Żydzi i Maurowie, doświadczonej wierności, będą im przewodnikami w górach. Łazarety są prawie próżne; około 4,000 chorych i 1800 ranionych zostało przeniesionych do *Marsylii* i *Mahon*.

— *Monitor* ogłasza wyrok reieneyi terceirskiej, pod datą 23 sierpnia, przez który wszystkie pożyczki i konwencye, odnoszące się do skarbu publicznego, zawarte od dnia 25 kwietnia 1828, przez *Don Miguela*, lub w iego imieniu, są ogłoszone w imieniu Królowej *Donny Maryi* nieznaczącami.

— W *Tulonie*, dnia 19 t. m., biegła pogłoska, że depesze Jenerała *Clausel*, przybyłe na statku parowym *Nageur*, mają na celu prośbę o znaczny posiłek, nie dla bronienia się przeciw teraźniejszemu napadom Arabów, lecz dla robienia osad w tej reieneyi i otrzymania z zawojuwania naszego tych owoców, jakich mamy prawo oczekiwać.

— Statek przewozowy *Luxor*, który teraz zbudowano w *Tulonie*, dla przewiezienia obelisku granitowego, po który ma się udać do Egiptu, wkrótce wypłynie do *Alexandryi*; ztamtąd uda się do Wyższego-Egiptu, płynąc w górę *Nilu*, aż do *Luxor*, gdzie się znajdzie ten obelisk. Zaydą największe w świecie trudności w uładowaniu tego monumentu, którego kwadratowa podstawa ma 12 stop długości, każdej ściany; wysokość iego wynosi około 80 stop.

— Xiążę *Guiche* wyjechał z *Paryża* do Najsobliwszych Osób, mieszkających w zamku *Lulworth*. Przed swoim odjazdem kazał do *Rosny* przenieść wszystkie obrazy, składające galerię J. K. W. Xiężny *Berry*. Próżną puszczone pogłoskę, że ta Xiężna sprzeda swoją własność; nie taką zdaie się być iey chęć, kiedy Xiążę *Guiche*, w iey imieniu złożył u pewnego bankiera sumę 600,000 fr., przeznaczoną na utrzymanie majątności *Rosny* i opłacanie osób, które mieszkają w tym zamku. Znajduje się w nim jeden intendent, dziesięciu domowników i sieroty, które Xiężna każe wychowywać. (J.d.S.P.)

ANGLIA.

Londyn dnia 5 października.
(z Gazety Warszawskiej).

Stychać, iż Xiążę *Carolath*, który d. 1 b. m. miał naradę z Xięciem *Wellingtonem* w wydziale skarbowym, wyedzie dopiero po zgaśnięciu następnego posiedzenia Parlamentu.

Don Miguel odmówił zwrótu papierów, zabranych uwolnionym okrętom kupieckim angielskim. Z tego powodu wysłano z *Portsmouth* statek parowy *Meteor* z listami do konsula naszego.

Według urzędowych doniesień, znajduje się w osadach Wielkiej Brytanii 825,804 niewolników obojey płci; najwięcej jest ich w *Jamaice*, to jest, 331,119, a najmniej na wyspie *Bermuda*, to jest 4608.

— Dnia 6 —

Wczoraj o godzinie 5tej po południu przybył Król Jmć z *Brighton* do pałacu *St. James*. Godziną pierwiey zaczęła się w wydziale spraw zagranicznych rada gabinetowa, na której się znajdowali wszyscy członkowie gabinetu, oprócz *Vice-Hrabiego Melville*, bawiącego jeszcze w Szkocyi, i która trwała blisko do godziny 7dmej wieczorem.

Xiążę *Cambridge*, mianowany naczelnym inspektorem zamku w *Windsor*, wykonał niedawno przepisana przysięgę. Terazniejszy Monarcha pisał ten urząd za panowania zmarłego Króla.

— Dnia 8 —

Wczoraj o godzinie 1szej po południu był u Króla Jmci wielkie pokoje w pałacu *St. James*, znajdowali się na nich: Xiążę *Trubeckoj*, który przybył w szczególném zleceniu N. Cesarza Jmci Rosyjskiego, Ambassador Francuzki, Posłowie Neapolitański, Szwedzki i Wirtemberski, Ministrowie stanu i wiele znakomitych osób. O godzinie 2giey przybył Lord Prezydent miasta z Ławnikami i Deputacją miasta, celem zaproszenia Monarchy na obiad w ratuszu. Król Jmć raczył przyjąć zaproszenie, i przeznaczyć dzień do tego obiadu.

Stychać, iż w hrabstwie *Meleth*, w Irlandyi, panują rozruchy. Władze w *Kells* odprawiły w tej mierze naradę.

Śmiały podróżny *Lander* wysiadł d. 23 marca z okrętu *Glinker* w *Badagry*, na brzegu afrykańskim. Donosi, iż szczęśliwie odbył siedmiodniową podróż w głąb kraju. Ma on podarunki dla króla *Jouron*, który, iak wiadomo, posiada papiery *Mungo-Parka*. Otrzymawszy *Lander* te papiery, myśli udać się do jeziora *Tschad*, i cały brzeg jego, po części dotąd nieznaną, dokładnie rozpoznać.

Donoszą z *Kartageny* pod dniem 8 sierpnia, iż odkryto spisek na życie *Boliwara*, i kilka osób uwięziono.

Xiążę Brunświcki miał wczora w wydziale skarbowym rozmowę z Xiążęciem *Wellingtonem*, a potem drugą z Hr. *Aberdeen* w wydziale spraw zagranicznych.

Ciągle jeszcze mniemają, iż ministrowie z gabinetu wyprowadzą reformę Parlamentu, i że sobie samym przywłaszczą zasługę uczynienia wniosku, o przyzwolenie reprezentacji kilku większym miastom fabrycznym. Jakkolwiek krok ten byłby dostatecznym dawniej, teraz jednak być może, iż naród już nie przestąpi na nim. Nowa reprezentacja niektórych wielkich miast w Anglii wzmacniałaby wprawdzie po części sprawę obywateli mieyskich, lecz nie zniosłaby wielkich nadużyć, iakie wywierały na sprawę narodu wyłączny wpływ wyższej szlachty i zgubny system podupadłych miast. Na przyszłym posiedzeniu Parlamentu, prócz reieney, następujące ważne przedmioty będą wzięte pod rozwałę: 1) Ograniczenie wydatków na listę cywilną, 2) reforma Parlamentu, i 3) zupełne zniesienie monopolium handlowego towarzystwa Wschodnio-Indyjskiego. Zda się, iż częściowa zmiana ministrów pociągnie za sobą jeszcze więcej ważnych kroków. Mimo istotnego zmniejszenia wielu opłat, i rozszerzenia przemysłu, lud przez dawniejsze złe systemata tak jest uciesniony, iż nie może znieść najmniejszego nałożenia nowych podatków. Małe powiększenie opłat parafialnych w *Londynie* na utrzymanie nowej policyi w stolicy, dało powód do powszechnych zażeń, i po wszystkich prawie wydziałach mieszkańcy wyznaczają sobie publiczne zgromadzenia, dla usunięcia tej niedogodności.

W ł o c h y.

Rzym dnia 14 września.

Jezuici w tém mieście nader uprzecznie przyjęli swoich spółbraci, którzy się unieśli z Francyi; między nimi znajduje się kilku Biskupów, a nawet zdać się oczekiwać prędkiego przybycia Arcybiskupa paryskiego, po którym, iak powiadają,

może być zwołany Jeneralny Synod Biskupów francuzkich, w celu naradzenia się względem środków w sprawach religii we Francyi — Odjazd Hrabiego *de la Ferronnays*, który sobie zjednał u wszystkich stron szacunek, jest przedmiotem żalu całego dyplomatycznego ciała i wyższych towarzystw. (*J.d.S.P.*)

T U R C Y A.

Stambuł dnia 10 września.

Posel Rosyjski miewa w pałacu swoim w *Bujukdere* częste narady z Ministrami Porty. Dziwi niezmiernie Turków, iż Ministrowie Wysockiej Porty udają się na rady do pałacu Posła zagranicznego. Przedmiotem narad są powiaty, które mają być przyłączone do Serbii.

Czynią tu przysposobienia do wielkiego przeglądu woyska, na którym znajdować się także mają Posłowie czterech wielkich Mocarstw. Wystawiono już 20,000 namiotów. (*G.W.*)

W I A D O M O Ś C I R O Z M A I T E.

Malowne widoki Grecyi przez Barona *Stackelberg*.

Baron *Stackelberg*, w towarzystwie czterech znakomitych osób, od roku 1810 do 1814, odbywał podróż po Grecyi, obfita w pomyślne wypadki. Korzystnie zwiedzili ziemię klasyczną, tak bogatą w zabijki sztuk i cywilizacyi starożytnych; odkryli na niej bardzo ważne pozostałości kunsztu greckiego, oraz rozwaliny starodawnych świątyń. P. *Stackelberg* przywiózł światu, iż tak powiedzieć można, świątynią *Apollina Epikuriusa*, w *Bassach*, blisko *Phigalis*; wyjaśnił wspaniałe gremsy tej budowy (dziś ozdoba muzeum W. Brytanii), w dziele swoim pełnem erudycyi pod tytułem: *Świątynia Apollina w Bassach*. Wygotował także rysunki rzeźb, naczyń, napisów i monet najinteressowniejszych, iżby płożyć szereg ich systematyczny, oraz opisać obyczaje i ubiory Greków tegocześniejszych, w kolekcyi 30stu tablic. Wreszcie, z właściwą sobie dokładnością i ścisłością, zebrał do swoich pugilaresów wierne kopie położenia miejsc najważniejszych i najwięcej uderzających Grecyi właściwey, iey pobrzeżow, brzegow Azyi-Mniejszej i Bosforu. (*J.d.S.P.*)

Drzewo mleczone.

P. *Humboldtowi* winniśmy właśnie odkrycie tak ciekawego drzewa, znanego pod nazwaniem drzewa mlecznego, które dostarcza bardzo dobrego mleka, a znalezionem zostało w prowincyi Wenezueli.

Ostatniego roku, P. *Fanning*, dyrektor ogrodu w *Carague*, przywiózł wiele sztuk jego do Europy, które były sprzedawane po 25 louis. Jedna z nich największa była bardzo wysoko zapłacona na wystawie w Belgium.

Zda się w rzeczy samey, że odkryte przez P. *Humboldta* drzewo nie jest iedynem, które ma własność dawania mleka dobrego i pożywnego. P. *James Smith* z *Démérari*, w liście do P. *Jameson*, w *Edimburgu*, wyraża, iż, pod czas wycieczki na brzegi rzeki *Démérari*, znalazł inne drzewo, dostarczające mleka do napoju. Drzewo leżało wywrócone, w jednym strumieniu, którego woda zabieliła się jego mlekiem; zasadziwszy nóż w korę, wyprowadził z niego mleko w wielkiej obfitości; mleko to było bardzo tłuste i gęstsze od krowiego, bez gorzkości; z kawą zmieszane trudnem jest do odróżnienia od innego mleka.

Jest także inna roślina, oddawna znajoma pod imieniem *Nepenthes*, a która w królestwie roślinnem odznacza się największą charakterystyką; onato na końcach swoich liści ma kielichy, które się napełniają wodą, mogącą urzeźwiać podróżników. Oddawna także odkryto inną, mającą kielichy w kształcie lejka. P. Dr. *Wallich*, Dyrektor ogrodu w *Kalkucie*, autor pięknego dzieła o roślinach indyjskich, wiele iey sztuk przysłał w tych czasach. (*J.d.S.P.*)

DODATEK